

Довгань Марія Григорівна, кандидат філософських наук,
доцент кафедри теорії та історії культури філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка,
Україна
e-mail: dovhan.mariia.29@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5267-5737

ВИХІДНІ ЗАСАДИ АДЕКВАТНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ КАРОЛЯ ВОЙТИЛИ

У дослідженні окреслено головні аспекти антропологічної проблематики та вихідні принципи філософсько-богословської спадщини Кароля Войтили. Здійснено порівняння ключових ідей і методів К. Войтили із персоналізмом та феноменологією. Вивчено значення філософських, богословських, етичних концепцій в антропологічному вченні мислителя. Проаналізовано ключові характеристики адекватної антропології Кароля Войтили. Установлено, що Кароль Войтила є представником етичного персоналізму.

Ключові слова: адекватна антропологія, досвід, етичний персоналізм, Кароль Войтила, особа, феноменологія, філософська антропологія.

Постановка проблеми. Дослідник історичного розвитку філософської антропології неотоміст В. Брюнінг звертає увагу на наявність багатьох антропологій, охопити які можна «або переліком, або завдяки типології» [1]. Багатоманіття трактувань приналежності Кароля Войтили до певної філософської школи та особливості його методів у дослідженні антропологічної проблематики обумовлюють потребу нового прочитання філософської думки мислителя. Це сприятиме систематизації його ключових антропологічних ідей, усталенню поглядів на особливості його філософування. Звернення до праць польських дослідників філософсько-богословської спадщини Кароля Войтили пояснюється значною кількістю осередків у цій країні, робота яких спрямована на вивчення його творчої спадщини, а також обумовлюється потребою розуміння контексту, у якому формувалися головні ідеї Кароля Войтили.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Г. Пілусь розглядає праці Кароля Войтили через призму філософської антропології, філософії особи, філософії спільноти, богословської антропології та аксіології людської особи [2]. Детально аналізує праці Кароля Войтили Й. Купний. Він здійснив важливе

для нас дослідження філософсько-богословської спадщини Кароля Войтили в контексті філософської, богословської та соціальної антропології [3]. Однак здійснену диференціацію вважаємо недоречною.

Формування цілей. Метою статті є вивчення особливостей адекватної антропології Кароля Войтили.

Вклад основного матеріалу. Зважаючи на багатоманіття думок дослідників щодо приналежності Кароля Войтили до певного напрямку, важливим є вивчення особливостей його антропологічного вчення. Аналізуючи окремі аспекти, що вирізняють його філософсько-богословську спадщину, зазначимо, що, на думку Ф. Овсієнка, концепція особи та суспільства Кароля Войтили, яка створена ще до обрання його главою Римсько-Католицької Церкви, «характеризується складністю понятійного апарату та не має аналога в католицизмі» [4, с. 145]. До характерних рис філософування Кароля Войтили можна «віднести також часте цитування», яке О. Твердислова називає «найважливішим елементом риторики Івана Павла II» [5]. Цитування засвідчує діалог із традицією та сприяє виявленню своєрідності філософських ідей К. Войтили. О. Кириллова базує гуманістичні основи його філософії на повазі до особи, що проявляється, зокрема, в аналізі небезпек її дискримінації та порушенні природних прав. Відхід від розуміння людини як виключно «фізично мотивованої істоти» [6] дослідниця вважає однією із характерних рис антропології Кароля Войтили.

Розгляд проблем людини та людства відповідно до культурної ситуації епохи – одна з характерних рис філософування Кароля Войтили. Зокрема, О. Твердислова наголошує, що основні філософські ідеї він представляє відповідно до вимог часу, а тому «“праця – культура – слово” творять екзистенційну єдність» [5]. Головною рисою його культурологічної концепції вона вважає реалізацію ідей європейських мислителів у категоріях Одкровення, що теж підкреслює своєрідність міркувань Кароля Войтили. В основі світогляду мислителя дослідниця ставить християнські цінності. Вихідним пунктом Кароля Войтили при вивченні антропологічної проблематики вважає непошкоджену гріхом людську природу, відносить мислителя до етичного богослов'я освячення.

Інший дослідник філософсько-богословської спадщини Кароля Войтили І. Галярович вважає основою його антропологічного вчення філософію свободи. Нею М. Грабовський пояснює аналіз Каролем Войтилою книги Буття. Однак зауважимо, що свобода розуміється Каролем Войтилою як самопанування, що чітко простежується у праці «Особа і вчинок». Свобода належить до ключових понять, відповідно до яких Кароль Войтила розвиває свою філософську антропологію, а тому справді становить інтерес для дослідження особливостей його філософського вчення.

Р. Кісель акцентує на вагомому значенні досвіду, що зближує Кароля Войтилу з феноменологічною традицією. При цьому дослідник розглядає досвід як основу науки Кароля Войтили про людину та виокремлює такі її особливості: свобода – джерело діяльності людини, моральний вчинок – трансценденція, закорінена в сумлінні [7]. Ф. Овсієнко у своєму дослідженні приходить до висновку про «релігійно-феноменологічний метод» Кароля Войтили, під яким розуміє перенесення акценту з онтології у сферу моралі [8, с. 142].

Через звернення до досвіду (у тому числі релігійного) досліджує праці Кароля Войтили також Е. Ярмох [9]. Однак не менш важливими для їх вивчення вважає етику та персоналізм. Кароль Войтила як етик не міг не надати вагomeго значення у своїх дослідженнях етичному компоненту. Аналізуючи моральну проблематику Кароля Войтили, польський дослідник І. Галяровіч наголошував, що етика К. Войтили не є інтерпретацією етики томізму [10], а тому її вивченню слід приділити окрему увагу.

Польський дослідник професор П. Борткевич вважає звернення Кароля Войтили до моральної проблематики продовженням реалізації рішень Другого Ватиканського Собору та стверджує, що етична концепція, яка походить із адекватної антропології, є основою конструктивної етики. Важливість етики та християнських норм у «науці про особу» Кароля Войтили зауважує Ф. Гренюк. Вагомість антропологічних ідей Кароля Войтили для творення як етики, так і філософії культури констатує З. Н. Бжузи [11].

Кароль Войтила ґрунтує своє антропологічне вчення на етичному досвіді та звертається до реалістичної феноменології. При цьому етичний досвід є переживанням добра і зла, обов'язку та відповідальності. О. Твердислова на основі аналізу засад етичної проблематики М. Шелера та Кароля Войтили стверджує, що останній обґрунтовує «принцип реалізму феноменологічної етики відповідно до ідей початкового існування об'єктивних цінностей» [5].

У праці «Система етики Макса Шелера як засіб вивчення християнської етики», що входить до збірника «Проблема суб'єкта моральності» [12], Кароль Войтила позитивно оцінює звернення М. Шелера до феноменологічного досвіду, диференціює феноменологічний та богословський підходи в інтерпретації моральної проблематики. У роботі «Євангельська теза наслідування. Наука джерел Об'явлення і філософська система Макса Шелера» К. Войтила досліджує ідеал моральної досконалості особи та явище релігійності у християнській етиці та філософії М. Шелера [12].

В іншій роботі цього ж збірника – «Проблема відділення пережиття від вчинку в етиці на основі поглядів Канта та Шелера» – Кароль Войтила дає позитивну оцінку зверненню до досвіду Арістотелем та Т. Аквінським [12]. У роботі «Проблема волі в аналізі етичного вчинку» автор резюмує, що фено-

менологія волі не є достатньою для інтерпретації етичного пережиття. Його основою називає ставання особи доброю чи злою через її свідомий вчинок. Етичне пережиття не лише реалізується в особі, але є пережиттям особи, оскільки стосується її буття [12].

У М. Шелера проблема людини, її місця в космосі пов'язана із цінностями. Він аналізує їхню природу, творить ієрархію. Система цінностей у працях Кароля Войтили теж займає вагоме місце. Він розглядає людину передусім через духовний, релігійний та моральний виміри трансцендентності, а у моральності вкорінює дійсність особи. Однак розкриття Каролем Войтилою моральної проблематики суттєво відрізняється від трактування М. Шелера, що є підставою для окремого дослідження. Людина у філософсько-богословській спадщині Кароля Войтили – найбільша цінність, тому не може бути засобом досягнення мети. Суспільний розвиток повинен виходити з її цінності та сприяти її становленню.

Відомий польський філософ та богослов сучасності, автор понад 3000 публікацій Ч. С. Бартнік виводить метод Кароля Войтили з персоналізму, окреслює спадщину мислителя як богословський персоналізм. Дослідник трактує розуміння особи Каролем Войтилою як пошук властивого значення, прихованого між богословською інтерпретацією та самовідкриттям особи кожної людини [13]. Польський дослідник С. Ковальчик, досліджуючи філософсько-антропологічне вчення Кароля Войтили, наголошує на персоналістській концепції розвитку як основній його характеристиці [14]. Концепцію особи як основну у спадщині Кароля Войтили представляє З. Павлак. Аналізує її, базуючись на вченні про досвід, а також приділяє значну увагу вивченню людини як суб'єкта діяльності [15]. Вагомість особи відзначає також сучасний польський правознавець І. Кохановський [16]. Р. Кісель розкриває розуміння Каролем Войтилою не лише поняття особи, а й значення добра і моральності загалом у розвитку людини та суспільства [7].

До персоналістів зараховував себе і сам Кароль Войтила, зокрема стверджуючи, що його праця «Любов і відповідальність» написана у стилі персоналізму. Маючи на увазі написання праці «Особа і вчинок», він зауважує: «таким чином я включився у течію сучасного філософського персоналізму», «формація в культурному контексті персоналізму глибше усвідомила мені, що кожен є єдиним і неповторним» [17, с. 90–91]. Кароль Войтила буде свої міркування, виходячи із сутності особи. Виникнення цього терміна він пов'язує із необхідністю окреслити, що людина – це не лише одиниця виду, вона містить у собі дещо більше, особливу повноту і досконалість буття. Характерними ознаками особи він називає розум, внутрішнє життя, зв'язок

із невидимим світом, зокрема з Богом. На цій основі він вибудовує своє антропологічне вчення.

Серед дослідників творчої спадщини Кароля Войтили його антропологію як адекватну аналізує М. Грабовський. Він пише про можливість розгляду філософської та богословської антропології як адекватної лише за умови, що вони, використовуючи власний понятійний апарат та методи, будуть намагатися «виразити антропологію, яка виходить із Біблії» [18, с. 16]. При цьому розмежування ним богословської та філософської антропологій полягає лише в можливості відмови в межах останньої від розгляду людської сутності, а також питання про людськість через звернення до Бога. Ідею про Об'явлення Біблією не лише Бога, а й людини дослідник убаचाє основою адекватної антропології. Цим він підкреслює існуючу в Католицькій Церкві думку про антропоцентризм Біблії.

Досліджуючи метод філософської антропології Кароля Войтили, М. Грабовський наголошує на необхідності вивчення розуміння ним людини на основі першої книги Буття. За його словами, тематика перших розділів цієї книги визначає предметне поле адекватної антропології. До елементів методології Кароля Войтили він зараховує трансформацію мови символів книги Буття на мову філософських понять, феноменологічний аналіз поведінки і переживань людини та герменевтики. Мета герменевтики Кароля Войтили окреслюється М. Грабовським як «реконструкція зрубів людської природи» [18, с. 24], що повинна вловити людську сутність. Однак звернення до феноменології та герменевтики в цьому випадку постає як засіб.

У книзі Буття Кароль Войтила віднаходить відповіді на основні питання сучасної антропології. У тексті другого розділу книги Буття мислитель убаचाє підґрунтя для дослідження людської особи. Тому описаний у Біблії етап творіння він розглядає не лише як основу богословської антропології, а й як текст, що дає відповідь на актуальні питання сучасної філософської антропології. На його думку, розвиток антропології відповідно до християнського вчення повинен базуватися на покликанні та спасінні людини. Зважаючи на самонедостатність людини, зв'язок із Богом є визначальним у її реалізації, оскільки людина є Його творінням. В енцикліці «Відкупитель людини» Кароль Войтила переважно в богословській формі акцентує на важливості місії Ісуса Христа для оновлення творіння, відкуплення людини, оскільки її початкова природа була пошкоджена гріхом [19]. В енцикліці «Господа животворящего» він розглядає взаємозв'язок людини та Бога як передумову розвитку земного життя людини та її стану у вічності. Кароль Войтила пише про необхідність зросту релігійності через уникнення гріха, його початок виводить із непослуху людини Божому закону, що ставить питання про її свободу [20]. Незважаючи

на переважання в цих енцикліках богословського трактування релігійності, його вивчення є важливою умовою дослідження адекватної антропології Кароля Войтили.

Окрім філософії другим важливим аспектом формування антропологічного вчення Кароля Войтили є рішення Другого Ватиканського Собору (1962–1965). Їх виконання він як глава Римсько-Католицької Церкви вважав своїм завданням. При цьому не можемо стверджувати, що вони значно змінили погляди Кароля Войтили – період понтифікату характеризується розвитком його ідей першого періоду. У рішеннях Собору він убачав антропологію, здатну вести до відбудови суспільства, гідного людської величі. Тому висловлювався про необхідність розвитку через обережну, а одночасно стимулюючу діяльність рішень Другого Ватиканського Собору як про своє першочергове завдання, а спосіб їх реалізації вбачав передусім у формуванні відповідної ментальності.

Вагомість міркувань К. Войтили для філософії та для богослов'я засвідчує факт, що майже дослівні цитати із його праці «Любов та відповідальність» містяться в Душпастирській Конституції Католицької Церкви «Про Церкву в сучасному світі». Зауважимо, що Кароль Войтила очолював комісію із питань богословського трактування особи Другого Ватиканського Собору. Оскільки праці Кароля Войтили ґрунтуються на філософських і богословських ідеях, суттєвою проблемою при аналізі його філософської антропології є їх диференціація. Сам К. Войтила в енцикліці «Бог багатий милосердям» акцентує на необхідності керуватися в дослідженнях одночасно антропоцентризмом та теоцентризмом [21]. Професор П. Яроцький стверджував, що Кароля Войтилу можна назвати «теологом, що вийшов за межі чистої теології» і став релігійним філософом [22]. Однак слід додати, що на основі вивчення праць Кароля Войтили доцільно говорити про його вагомий внесок у розвиток саме філософських аспектів католицизму.

Висновки. У дослідженнях філософської думки Кароля Войтили з метою визначення його приналежності до одного із філософських напрямів не існує одностайності. Проведене нами дослідження дозволяє розглядати філософсько-богословську спадщину Кароля Войтили через призму етичного персоналізму, зважаючи на домінування в ній як персоналістських, так і етичних ідей.

Характерною рисою адекватної антропології Кароля Войтили є те, що вона виходить з існування об'єктивної правди про людину, базується на аналізі досвіду. Як вважає мислитель, досвід не можна редукувати лише до прочитання емпіричних фактів, у ньому людина виявляється в цілісності свого буття. Однак вивчення досвіду потребує віднесення до чогось, що сприяло б його тлумаченню. Таким критерієм він пропонує вважати релігійні норми.

Установлено, що творча спадщина Кароля Войтили ґрунтується на антропоцентризмі та теоцентризмі. Визначено основні поняття адекватної антропології Кароля Войтили: особа, праця, свобода, досвід, любов, право, краса, правда, добро, обов'язок, відповідальність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брюнинг В. Философская антропология. Исторические предпосылки и современное состояние или Круг всемирной философии. *Западная философия: итоги тысячелетия*. Екатеринбург: Деловая книга; Бишкек: Одиссей, 1997. URL: http://yakov.works/library/02_b/ru/ning.htm (дата звернення: 08.12.2020).
2. Piluś H. Człowiek w filozofii Karola Wojtyły – Jana Pawła II. Warszawa: WP SW TWP, 2002. 419 s.
3. Kupny J. Antropologiczne podstawy nauczania społecznego Jana Pawła II. Opole: Wydaw. Św. Krzyża, 1994. 152 s.
4. Овсиенко Ф. Эволюция социального учения католицизма. Философский критический анализ. Москва: Изд. Моск. ун-та, 1987. 256 с.
5. Твердислова Е. Иоанн Павел II. *Культурология. XX век: энциклопедия*. Санкт-Петербург: Унив. кн., 1998. URL: <http://culture.niv.ru/doc/culture/encyclopedia-xx-vek/200.htm> (дата звернення: 08.12.2020).
6. Кириллова О. Статус и значение личности в католической мысли XX века, 2007. URL: <http://olga-kirillova.narod.ru/catholic.htm> (дата звернення: 08.12.2020).
7. Kisiel R. Antropologiczne implikacje encyklik Jana Pawła II. Legnica; Wrocław: Wydaw. Atla 2, 1998. 311 s.
8. Овсиенко Ф. Личность и социальное развитие в католической «антропологизированной» теологии. *Вопросы религии и религиоведения*. Москва: ИД МедиаПром, 2009. Вып. 1. С. 135–150.
9. Jarmoch E. Człowiek pracy w filozofii Jana Pawła II. Siedlce: Wydaw. Akademii Podlaskiej, 2003. 98 s.
10. Galarowicz J. Blask godności: o etyce Karola Wojtyły i nie tylko. Kęty: Wydawnictwo Antyk – Marek Derewiecki, 2005. 296 s.
11. Brzózzy Z.N. Od natury do etyki i religii: Karola Wojtyły filozofia człowieka. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny. Redakcja Wydawnictw, 2002. 191 s.
12. Wojtyła K. Zagadnienie podmiotu moralności. Lublin: TNKUL, 2001. 251 s.
13. Bartnik Cz. S. Chrześcijaństwo personalistyczne. Lublin: Standruk, 2003. 455 s.
14. Kowalczyk S. Z refleksji nad człowiekiem: człowiek – społeczność – wartość. Lublin: Tow. Naukowe KUL, 1995. 309 s.
15. Pawłak Z. Wolność i jej współczesne deformacje. Refleksje nad nauczaniem Jana pawła II. *Jan Paweł II – Apostoł Prawdy: praca zbiorowa / pod red. J. Kędzierskiego*. Włocławek: Włocławskie Wydawnictwo Diecezjalne, 2005. S. 273–282.

16. Kochanowski J. Promotor osoby ludzkiej. *Świadka świadkowie* / pod red. M. Rusecki, S. Wilk. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2008. S. 93–108.
17. Jan Paweł II. Dar i Tajemnica: w pięćdziesiątą rocznicę moich święceń kapłańskich. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2005. 102 s.
18. Grabowski M. W stronę antropologii adekwatnej. *O antropologii Jana Pawła II* / pod red. M. Grabowskiego. Toruń: Wydaw. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2004. S. 15–68.
19. Ioannes Paulus PP. II. REDEMPTOR HOMINIS. To His Venerable Brothers in the Episcopate, the Priests, the Religious Families, the sons and daughters of the Church and to all Men and Women of Good Will at the Beginning of His Papal Ministry. URL: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_04031979_redemptor-hominis.html (дата звернення: 08.12.2020).
20. Ioannes Paulus PP. II. DOMINUM ET VIVIFICANTEM. On the Holy Spirit in the Life of the Church and the World. URL: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_18051986_dominum-et-vivificantem.html (дата звернення: 08.12.2020).
21. Ioannes Paulus PP. DIVES IN MISERICORDIA. URL: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_30111980_dives-in-misericordia.html (дата звернення: 08.12.2020).
22. Другий круглий стіл «Проблематико-методологічні розмежування філософії релігії та релігійної філософії». Київ, 24.06.2010. URL: <http://philosophyofreligion.wordpress.com/2010/07/19/другий-круглий-стіл/> (дата звернення: 08.12.2020).

REFERENCES

1. Brjuning, V. (1997). Filosofskaja antropologija. Istoricheskie predposylki i sovremennoe sostojanie ili Krug vseмирnoj filosofii [Philosophical anthropology. Historical background and current state or the Circle of world philosophy]. *Zapadnaja filosofija: itogi tysjacheletija*. Ekaterinburg: Delovaja kniga, Bishkek: Odissej. Retrieved from: http://yakov.works/library/02_b/ru/ning.htm [in Russian].
2. Piliś, H. (2002). *Człowiek w filozofii Karola Wojtyły – Jana Pawła II*. Warszawa: WP SW TWP. 419 s. [in Polish].
3. Kupny, J. (1994). *Antropologiczne podstawy nauczania społecznego Jana Pawła II*. Opole: Wydaw. Św. Krzyża. 152 s. [in Polish].
4. Ovsienko, F. (1987). *Jevoljucija social'nogo uchenija katolicizma. Filosofskij kritičeskij analiz* [The evolution of the social teaching of Catholicism. Philosophical analysis]. Moskva: Izdanie Moskovskogo universiteta. 256 s. [in Russian].
5. Tverdislova, E. (1998). Ioann Pavel II [John Paul II]. *Kul'turologija. XX vek. Jenciklopedija*. Sankt-Peterburg: Universitetskaja kniga. Retrieved from: <http://culture.niv.ru/doc/culture/encyclopedia-xx-vek/200.htm> (data zvernennja: 08.12.2020) [in Russian].

6. Kirillova, O. (2007). *Status i znachenie lichnosti v katolicheskoy mysli XX veka* [The status and significance of the individual in Catholic thought of the XX century]. Retrieved from: <http://olga-kirillova.narod.ru/catholic.htm> (data zvernennja: 08.12.2020) [in Russian].
7. Kisiel, R. (1998). *Antropologiczne implikacje encyklik Jana Pawła II*. Legnica; Wrocław: Wydaw. Atla 2. 311 s. [in Polish].
8. Ovsienko, F. (2009). Lichnost' i social'noe razvitiye v katolicheskoy «antropologizirovanoj» teologii [Personality and social development in Catholic «anthropologized» theology]. *Voprosy religii i religiovedeniya*. Moskva: ID MediaProm. Vyp. 1. S. 135–150 [in Russian].
9. Jarmoch, E. (2003). *Człowiek pracy w filozofii Jana Pawła II*. Siedlce: Wydaw. Akademii Podlaskiej. 98 s. [in Polish].
10. Galarowicz, J. (2005). *Blask godności: o etyce Karola Wojtyły i nie tylko*. Kęty: Wydawnictwo Antyk – Marek Derewiecki. 296 s. [in Polish].
11. Brzózzy, Z. N. (2002). *Od natury do etyki i religii: Karola Wojtyły filozofia człowieka*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny. Redakcja Wydawnictw. 191 s. [in Polish].
12. Wojtyła, K. (2001). *Zagadnienie podmiotu moralności*. Lublin: TNKUL. 251 s. [in Polish].
13. Bartnik, Cz. S. (2003). *Chrześcijaństwo personalistyczne*. Lublin: Standruk. 455 s. [in Polish].
14. Kowalczyk, S. (1995). *Z refleksji nad człowiekiem: człowiek – społeczność – wartość*. Lublin: Tow. Naukowe KUL. 309 s. [in Polish].
15. Pawłak, Z. (2005). Wolność i jej współczesne deformacje. Refleksje nad nauczaniem Jana pawła II. *Jan Paweł II – Apostoł Prawdy: praca zbiorowa / pod red. J. Kędzierskiego*. Włocławek: Włocławskie Wydawnictwo Diecezjalne. S. 273–282. [in Polish].
16. Kochanowski, J. (2008). Promotor osoby ludzkiej. *Świadka świadkowie / pod red. M. Rusecki, S. Wilk*. Lublin: Wydawnictwo KUL. S. 93–108. [in Polish].
17. Jan Paweł II. (2005). *Dar i Tajemnica: w pięćdziesiątą rocznicę moich święceń kapłańskich*. Kraków: Wydawnictwo św. Stanisława BM, Wydawnictwo WAM – Księży Jezuici. 102 s. [in Polish].
18. Grabowski, M. (2004). W stronę antropologii adekwatnej. *O antropologii Jana Pawła II / pod red. M. Grabowskiego*. Toruń: Wydaw. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. S. 15–68. [in Polish].
19. Ioannes Paulus PP. II. (1979). *REDEMPTOR HOMINIS. To His Venerable Brothers in the Episcopate, the Priests, the Religious Families, the sons and daughters of the Church and to all Men and Women of Good Will at the Beginning of His Papal Ministry*. Retrieved from: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_04031979_redemptor-hominis.html
20. Ioannes Paulus PP. II. (1986). *DOMINUM ET VIVIFICANTEM. On the Holy Spirit in the Life of the Church and the World*. Retrieved from: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_18051986_dominum-et-vivificantem.html

21. Ioannes Paulus PP. (1980). *DIVES IN MISERICORDIA*. Retrieved from: http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_30111980_dives-in-misericordia.html
22. *Druhyi kruhlyi stil «Problematyko-metodolohichni rozmezhuвання filozofii rehii ta rehii noi filozofii»* [The second round table «Problematic and methodological distinctions between philosophy of religion and religious philosophy»]. (2010). Kyiv. Retrieved from: <http://philosophyofreligion.wordpress.com/2010/07/19/druhyi-kruhlyi-stil/> [in Ukrainian].

Довгань Марія Григорьевна, кандидат философских наук,
доцент кафедры теории и истории культуры философского факультета
Львовского национального университета имени Ивана Франко,
Украина

ИСХОДНЫЕ ПРИНЦИПЫ АДЕКВАТНОЙ АНТРОПОЛОГИИ КАРОЛЯ ВОЙТЫЛЫ

В исследовании обозначены основные аспекты антропологической проблематики и исходные принципы философско-богословского наследия Кароля Войтылы. Проведено сравнение ключевых идей и методов К. Войтылы с персонализмом и феноменологией. Изучено значение философских, богословских, этических концепций в антропологическом учении мыслителя. Проанализированы ключевые характеристики адекватной антропологии Кароля Войтылы. Установлено, что Кароль Войтыла является представителем этического персонализма.

Ключевые слова: адекватная антропология, опыт, этический персонализм, Кароль Войтыла, личность, феноменология, философская антропология.

Dovhan Mariia Hryhorivna, Candidate of Philosophy,
Associate Professor of the Department of Theory and History Culture,
Faculty of Philosophy, Ivan Franko National University of Lviv,
Ukraine

THE BASIC PRINCIPLES OF ADEQUATE ANTHROPOLOGY BY KAROL WOJTYLA

Problem setting. *Anthropological issues are one of the key areas of research in both the humanities and natural sciences. Karol Wojtyla's philosophical and theological heritage is a valuable object of study in view of the thinker's study of human problems in various*

philosophical fields, analysis of the results of scientific achievements and the distinctive features of methodology. The importance of Karol Wojtyła's anthropological teaching is determined by its practical nature.

Recent research and publications analysis. *Of particular interest are the works of the following researchers: Gh. Pilusj, J. Kupnyj, I. Galjarovich, P. Bortkevych, F. Ghrenjuk, Ch. S. Bartnik, S. Kovaljchuk, M. Ghrabovs'kyj, P. Jaroc'kyj, O. Kyrylova, I. Savynsjka, O. Bondar. The variety of theories and often the fragmentary nature of research reveals the need for their systematization and rethinking the anthropological teachings of Wojtyła.*

Paper objective. *The goal of the paper is to study the peculiarities of Karol Wojtyła's adequate anthropology.*

Paper main body. *The paper reveals the basis of the philosophical and anthropological doctrine of the thinker, which is represented in the unity of spiritual, religious, and moral manifestations of human transcendence. It analyzes the connection of Wojtyła's anthropological heritage with personalism, phenomenology, and Thomism. It is established that the creative heritage of Karol Wojtyła is characterized by a kind of conceptual and categorical apparatus that combines philosophical and theological concepts based on ethical terms.*

Conclusions of the research. *It is established that, in contrast to the Aristotelian-Thomistic interpretation, Wojtyła considered freedom to be the basis of all human qualities. It is investigated that the basic concepts of adequate anthropology of Wojtyła include: person, work, freedom, experience, love, law, beauty, truth, goodness, duty, and responsibility. Based on the research, I concluded that Karol Wojtyła is a representative of ethical personalism.*

Keywords: *adequate anthropology, experience, ethical personalism, Karol Wojtyła, person, phenomenology, philosophical anthropology.*

